

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

UKA2026/383/274

Paarma Lund Kreutzmann

Pisortat peqqinnissaqarfianni napparsimasut elektroniskiusumik journalianut aaqqissuussassap kalaallisut tuluttullu atorneqarnissaat, napparsimasut isumannaatsuunerat sanngiillisinnagu, qanoq tapersersorsinnaaneraa pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Juno Berthelsen, Naleraq)

Misissortinnissamut katsorsartinnissamullu utaqqisarnerit pillugit inatsisitigut pituttuisumik piffissaliussamik qulakkeeruteqartoqartariaqarnersoq, aammalu piffissaliussaq nunatsinni eqquutsinneqarsinnaanngippat allami katsorsartinnissamut pisinnaatitaaffik qanoq ilusilerneqartariaqarnersoq pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Pele Broberg, Naleraq)

Inuit Ataqtiginnit soorunami nutaamik journalsystemiliortoqartillugu Kalaallisut oqaatsigut pingaartutut isigaarput periarfissaanngornissaa.

Nalunngereerparput ullumikkut pingaartumik nunaqarfinni Kalaallisut allattartut. Tamannalu ersersippaa kalaallisut oqaatsigut aamma periarfissatut pisariaqartoq.

Innuttaasutta peqqinnissaqarfimmi atuisut amerlasuut oqaatsigut qitiutillugu atugaraat, taamaammat aamma pingaaruteqarpoq periarfissaanissaa.

Taammammat journalsystemimik nutarterinermi oqqatsit pisariaqartitat ilaanissat pisariaqartutut isigaarput. Taannarpiarmi isumaqatigiisummik 2023-meessumi siunertaareerpoq.

Naalakkersuisut silassorissuusiap atorluarneqarsinnaanera eqqaavaa. Ilumoorpoq, assignigitsutigut iluaqutissatut atorneqarsinnaavoq. Kisianni aamma Inuit ataqatigiinniit oqarusuppugut silassorissusiaq naatsorsuutaajuaanarsinnaangimmat.

Mianersuusamillu atorneqartarnissaa naqissuserusullugu. Pingaartumik inunnut, Peqqissutsimullu tunngatillugu. Peqqinnermut tunngasunik paasissutissanik nutserinermi silassorissuusiamik (kunstig intelligensimik) atuinermi mianersortariaqarpugut. Silassuserissusiaq (AI -mik naalisartagaq) iluaqutaasinnaavoq, kisianni inuit peqqissusaannut, nappaatinik suussusersinermut katsorsaanermullu tunngasuni teknologiimut qanoq annertutigisumik isumalluutigisinnaanarput killeqarpoq. Kukkunerit imaluunniit paatsiveerusimaartitsinerit annikitsut kingunipiloqarsinnaapput.

Oqalutseqartarneq pingaaruteqarpoq, oqalunnikkut allannikkullu. Aamma ullutsinni peqqinnissaqarfitsinni atugaapput. Isumaqarpugut oqalutsit atugassarititaat aammalu atugaanerat nukittorsarneqartariaqartoq. Teknologii, silassorissusiaq ikiorluarsinnaavaatigut. Kisianni inunnut tunngaleraangat, pingaartumik peqqinnissaqarfimmi, inummiit inummut oqaloqatigiisinnaanissaq pingaaruteqarpoq.

Journalsystemissaq kalaallisut oqaatsigut piginnaasaqarfiginerussagaa kissaatiginarpoq, kisianni innuttaasut peqqissusaanut kalluaangitsumik.

Taamatuttaaq Inuit ataqatigiinnit misissortinnermi katsorsartinnermilu oqallisissianngortitaq siunertaa paasilluarsinnaavarput. Isuma qaratta utaqqisarneq, misissugaaneq katsorsatinnissarlu inuup pisinnaatitaaffigisussaagaa.

Nalunngilarput peqqinnissaqarfitta massakkut artorsarnera. Pingaartumik sulisussaqaarnikkut aammalu nunatta avinngarusimarujussuarnera peqqutaaqataalluni.

Soorunami torraassagalarpoq inatsisitigut piffissamik aaliangiussamik iluani misissortittoqarsinnaasuuguni. Kisianni isumaqanngilagut ajornartorsut tassaniittoq.

Inatsisitigut piffissamik aaliangersimasumik aaliangiinnermi sulisoqaarniarneq, pingaartumik aamma immikkut ilisimasalinnik sulisussarsiniarneq aaqinneqarnavianngilaq.

Isumaqarpugut piviusorsiortumik aaqiissuteqaarniartariaqartugut, soorunami katsorsartittut pitsaanerpaamik angusaqarfigerusullugit.

Nuna allanut isumaqatigiissusiortoqarsinnaanera soqutiginarpoq aamma misilittarneqareersoq nalunngilarput. Soorlu ortopædkirugi eqqarsaatigissagaani. Soorunami taamatut aaliangiisoqaarniartillugu oqalutseqartarnissaq, najugassallu atoruminartut eqqarsaatigineqartariaqarput aamma.

Tassunga atatillugu eqqaalaarusuppara Mimi Karlsen Inuit ataqatigiinneersup ataatsimiinnermi uani, aaliangiiffissatut siunnersuuteqartussaamat. Kræftimik nappaateqarnermik pasitsaatoqartillugu aaqissuusinnermik eqqussisoqarnissaanik. Nappaassuit Rigshospitalimi erngertumik misissortinnissamik innersuussisoqartalernissaa.

Naalakkersuisup akissuteqaammini Danmarkmi periarfissanik ujartuisoqarnerani isumalluarnartutut isigaarput. Kisianni aamma pingaarluinnarsoraarput Nunatsinni peqqinnissaqarfippat nukittorsarneqarnissaa. Nutaaliortoqartuarnissaa, aningaasaliiffigineqartarnissaalu pisariaqarpoq. Innuttaasunut, sulisunullu malunniutaasussamik, aamma sineriamiikkaluaraanni.

